

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник НПРЧ
Дмитро ПОЛКОВНИЧЕНКО

«__» _____ 2020 р.

План – конспект

на проведення заняття з **тактичної підготовки** з особовим складом
навчальної пожежно – рятувальної частини

Тема №1: Організація взаємодії сил і засобів органів та підрозділів цивільного захисту, органів влади, аварійно-рятувальних та комунальних служб під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, небезпечних подій, гасіння пожеж. Організація роботи штабу на пожежі: завдання, функції, склад, види оперативно-технічної і звітної документації. Керівник (начальник) штабу. Оперативні дільниці на пожежі.

Навчальна мета: Ознайомити особовий склад з даною темою

Час: 5 годин

Місце проведення: навчальний клас НПРЧ

Навчально-матеріальне забезпечення: конспект лекції, класна дошка, крейда.

Нормативно-правові акти та література:

1. Кодекс цивільного захисту України
2. Наказ МВС України від 26.04.2018 № 340 " Статут дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту та Статуту дій органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час гасіння пожеж".
3. Наказ МНС № 312 від 07.05.2007 «Правила безпеки праці в органах і підрозділах МНС України».
4. Організація управління в надзвичайних ситуаціях. Методичні рекомендації, затверджені Наказом МНС від 05.10.2007 № 685.

Порядок проведення заняття:

1. Організаційні заходи – __5__ хв.:
перевірка присутніх; оголошення теми і мети заняття.
2. Контроль знань – __5__ хв.:
перевірка засвоєння раніше пройденого матеріалу.
3. Викладення матеріалу теми – __205__ хв.
Питання, які вивчатимуться:

1. Поняття управління в надзвичайних ситуаціях;
2. Система управління в надзвичайній ситуації;
3. Органи управління в надзвичайній ситуації;
4. Комісія з питань техногенно-екологічної безпеки та НС та її завдання;
5. Спеціальна комісія з ліквідації НС та її завдання;
6. Уповноважений керівник з ліквідації НС;
7. Штаб з ліквідації НС та його функції;
8. Організація реагування на НС;
9. Планування реагування на НС;
10. Інформування та оповіщення органів управління, сил суб'єктів реагування на НС та населення;
11. Дії управління і сил суб'єктів реагування на НС;
12. Безпека під час організації дій у режимі НС.
13. Організація роботи штабу на пожежі.
14. Керівник (начальник) штабу.
15. Начальник оперативної дільниці на пожежі

Питання та їх короткий зміст	Методичні вказівки
<p>1. Управління в надзвичайній ситуації (далі - управління) полягає у постійному керівництві з боку органу управління та уповноваженого керівника з ліквідації надзвичайної ситуації (далі - НС) залученими службами і силами та в організації виконання завдань з ліквідації НС або її наслідків.</p> <p>Основними завданнями управління є підтримання високого рівня морально-психологічного стану особового складу та постійної готовності до дій; завчасне планування дій сил; безперервний збір та вивчення даних про обстановку в районі НС; своєчасне прийняття рішень та доведення їх до підлеглих; організація та забезпечення безперервної взаємодії; організований збір та евакуація населення із зони НС; підготовка сил і засобів до проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, пов'язаних з ліквідацією НС (далі - АРНР); організація всебічного забезпечення сил і засобів; контроль за своєчасним виконанням заходів і завдань підлеглими та надання їм необхідної допомоги.</p> <p>Основою управління є рішення керівника ліквідації НС, який несе повну відповідальність за управління підпорядкованими силами та успішне виконання ними завдань з ліквідації наслідків НС.</p> <p>Принципами управління є безперервність, твердість, гнучкість та стійкість управління в НС.</p> <p>Твердість управління полягає у рішучому і наполегливому впровадженні заходів, передбачених планами реагування на НС та прийнятих рішень щодо виконання завдань оперативного реагування на НС, у встановлені терміни.</p> <p>Гнучкість управління забезпечується оперативним реагуванням на зміну обстановки; своєчасним уточненням прийнятих рішень, поставлених завдань підлеглим та порядку взаємодії.</p> <p>Стійкість управління досягається розгортанням у районі НС основного і пересувного пунктів управління та дублюючих засобів зв'язку.</p> <p>2. Система управління в надзвичайній ситуації</p> <p>Система управління в НС - це сукупність органів управління, пунктів управління та систем зв'язку, оповіщення і автоматизації управління. Загальна схема системи управління в НС показана на рис.1.</p>	<p>Під запис</p>

Ефективність системи управління досягається за рахунок високого ступеню готовності її складових, сталості функціонування та можливості забезпечувати як централізоване так і безпосереднє управління силами і засобами залученими для ліквідації НС.

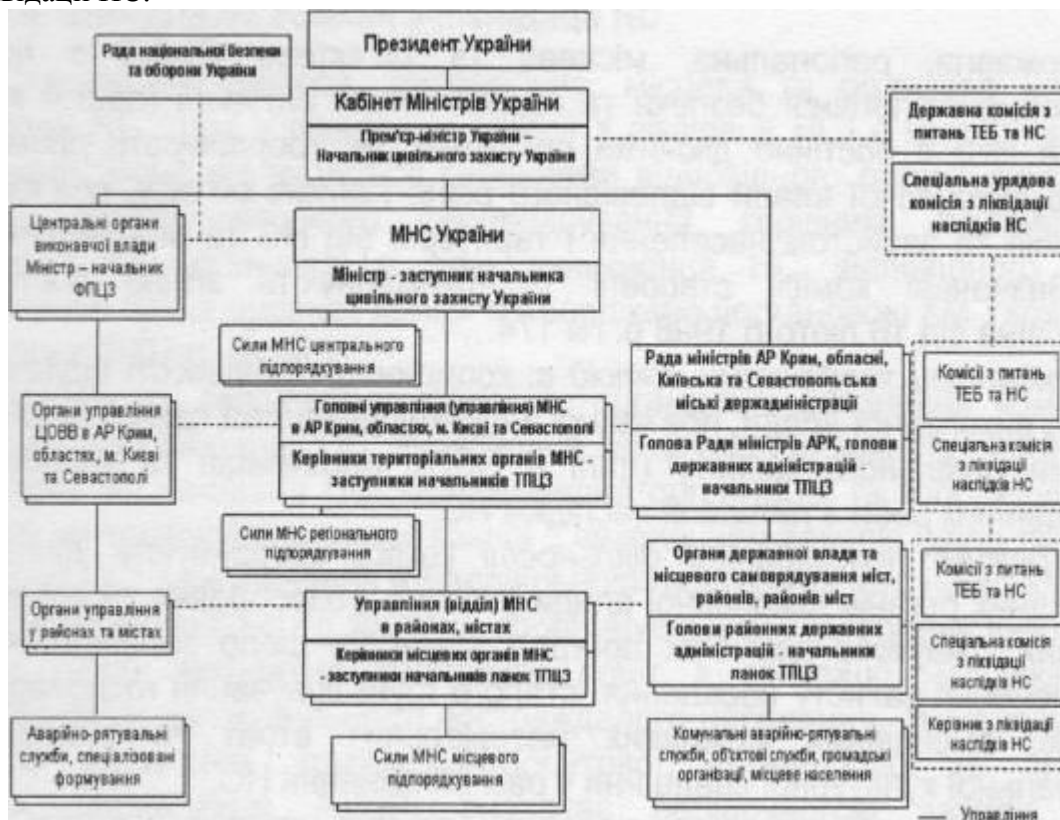

Рис.1 Схема системи управління в НС.

3. Органи управління в надзвичайній ситуації

До координуючих органів управління в НС відносяться: постійно діюча комісія з питань техногенно-екологічної ситуації та надзвичайних ситуацій і спеціальна комісія з ліквідації НС, яка створюється у разі виникнення НС.

Для організації і координації АРНР уповноваженим керівником створюється штаб з ліквідації НС. Ієрархія органів управління в НС показана на рис. 2.

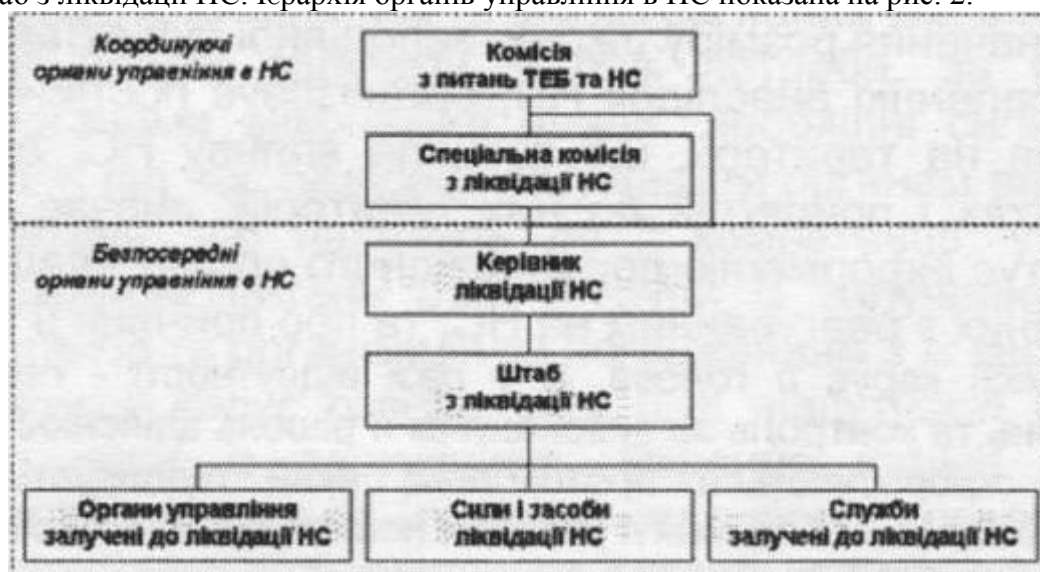

Рис.2. Загальна схема органів управління в надзвичайних ситуаціях

4. Комісія з питань техногенно-екологічної безпеки та НС

Державна, регіональна, місцева та об'єктова комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій (далі - комісії ТЕБ та НС) є постійно діючими органами, які координують діяльність органів виконавчої влади відповідного рівня і служб об'єкту, пов'язану з безпекою та захистом населення і територій від НС та реагуванням на НС. Зазначені комісії створені та функціонують згідно постанови КМ України від 16 лютого 1998 р. № 174.

Основними завданнями комісій є: координація діяльності відповідних органів виконавчої влади, пов'язаної з функціонуванням єдиної державної системи цивільного захисту (далі - ЄДС); організація та керівництво проведенням робіт з ліквідації наслідків НС.

У режимі повсякденної діяльності комісії координують діяльність відповідних органів виконавчої влади з питань розроблення та виконання цільових і науково-технічних програм і заходів щодо запобігання НС, забезпечення захисту населення, сталого функціонування господарських об'єктів, зменшення можливих матеріальних втрат та збереження національної культурної спадщини у разі виникнення НС.

У режимі підвищеної готовності комісія вживає заходів щодо активізації спостереження та контролю за станом довкілля, перебігом епідемій інфекційних захворювань і спалахів інфекційних захворювань, обстановкою на потенційно небезпечних об'єктах і прилеглий до них території, прогнозування можливості виникнення НС та її масштабів; організовує розроблення комплексних заходів щодо захисту населення і територій від НС, забезпечення стабільного функціонування господарських об'єктів незалежно від форми власності; забезпечує координацію заходів щодо запобігання виникненню НС.

У режимі діяльності в НС комісія забезпечує координацію, організацію робіт та взаємодію функціональних і територіальних підсистем ЄДС, громадських організацій щодо надання допомоги населенню; організовує роботу, пов'язану з ліквідацією НС; залучає до виконання робіт з ліквідації наслідків НС необхідні рятувальні, транспортні, будівельні, медичні та інші формування, використовуючи наявні матеріально-технічні, продовольчі та інші ресурси і запаси; визначає межі території, на якій виникла НС, та організовує визначення розміру шкоди, заподіяної суб'єктам господарської діяльності і населенню внаслідок НС; організовує постійний контроль за станом довкілля на території, що зазнала впливу НС, обстановкою на аварійних об'єктах і прилеглий до них території; вивчає обставини, що склалися, та готує інформацію до відповідного органу влади щодо вжитих заходів, пов'язаних з реагуванням на НС, та про причини її виникнення.

Роботою комісії керує її голова, а у разі відсутності - перший заступник. Підготовку засідань та контроль за виконанням її рішень здійснює секретар комісії. Рішення комісії оформляються протоколом, який підписується головою та секретарем комісії. Рішення прийняті у межах повноважень комісії є обов'язковими для виконання відповідними органами виконавчої влади.

5. Спеціальна комісія з ліквідації НС

Спеціальна Урядова, регіональна, місцева та об'єктова комісії з ліквідації НС (далі - спеціальні комісії з ліквідації НС) є координуючими органами. Вони утворюються рішеннями відповідного органу виконавчої влади, органу місцевого самоврядування, керівника підприємства, установи та організації у разі виникнення НС відповідного рівня. Положення про спеціальні комісії затверджено постановою КМ України від 14 червня 2002 р. № 843.

Основними завданнями комісії є: організація виконання комплексу заходів щодо ліквідації НС; визначення заходів щодо захисту населення і територій від наслідків НС; безпосередня організація та координація дій органів виконавчої

влади, пов'язаної з виконанням заходів щодо ліквідації наслідків НС; забезпечення життєдіяльності постраждалого населення.

Комісія відповідно до завдань: координує діяльність органів виконавчої влади щодо виконання комплексу робіт з ліквідації наслідків НС, забезпечення життєдіяльності постраждалого населення, функціонування об'єктів соціальної, комунально-побутової, промислової та аграрної сфери, проведення АРНР; визначає першочергові заходи щодо проведення АРНР у зоні НС; організовує роботу з ліквідації НС та визначає комплекс заходів щодо ліквідації її наслідків; залучає до проведення робіт з ліквідації НС та відбудовних робіт відповідні аварійно - рятувальні, транспортні, будівельні, медичні та інші формування; вносить до органів виконавчої влади і місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій пропозиції стосовно виділення додаткових коштів на першочергові заходи з ліквідації НС; вивчає ситуацію, що склалася, та готує інформацію ДСНС, керівництву відповідного органу виконавчої влади та органу місцевого самоврядування, підприємства, установи або організації про заходи реагування на НС, причини її виникнення, хід відбудовних робіт; організовує роботу, пов'язану з визначенням розміру збитків від НС, та затверджує відповідні акти; організовує інформування населення про стан справ у зоні НС, її наслідки, хід ліквідації та правила поведінки в цій зоні; організовує проведення моніторингу стану довкілля на території, що зазнала впливу НС; здійснює прогноз розвитку НС; організовує допомогу потерпілим та сім'ям загиблих унаслідок НС.

Комісія має право: залучати у разі потреби, за погодженням з відповідними органами виконавчої влади, необхідні сили і засоби для проведення АРНР під час ліквідації НС; давати органам виконавчої влади доручення з питань, що належать до її компетенції; утворювати для опрацювання окремих питань робочі групи із залученням спеціалістів підприємств, установ та організацій за погодженням з їх керівниками.

Роботою комісії керує голова, а у разі відсутності голови перший заступник, або один із заступників. Рішення комісії оформляються протоколом та підписуються головуючим, який проводив засідання. Рішення є обов'язковими для виконання органами виконавчої влади.

6. Уповноважений керівник з ліквідації НС

Уповноважений керівник з ліквідації НС призначається відповідним органом виконавчої влади в залежності від рівня НС для організації робіт з ліквідації конкретної НС та безпосереднього керівництва залученими до проведення АРНР органами управління і силами. Його функції визначено постановою КМ України від 19 серпня 2002 р. № 1201. Уповноважений керівник з ліквідації НС утворює робочий орган - штаб з ліквідації НС.

Під час ліквідації НС у підпорядкування уповноваженого керівника з ліквідації НС переходять усі аварійно-рятувальні служби та формування, що залучаються до ліквідації НС.

Залежно від обстановки в зоні НС, уповноважений керівник з ліквідації НС самостійно приймає рішення щодо: проведення евакуаційних заходів, крім загальної або часткової евакуації населення; зупинення діяльності об'єктів, незалежно від форм власності і підпорядкування, що знаходяться у зоні НС, обмеження доступу на території цієї зони; залучення до проведення робіт аварійно-рятувальних служб, громадських організацій та окремих громадян за їх згодою, необхідних транспортних та інших технічних засобів підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності та підпорядкування, які знаходяться у зоні НС; зупинення АРНР у разі підвищення рівня загрози життю рятувальників та інших осіб, які беруть участь у ліквідації НС.

Розпорядження уповноваженого керівника з ліквідації НС є обов'язковими для виконання суб'єктами ліквідації НС, підприємствами, установами, організаціями

та громадянами, які знаходяться у зоні НС. Ніхто не має права втручатися в діяльність уповноваженого керівника з ліквідації НС.

Рішення уповноваженого керівника з ліквідації НС оформляються протоколом, який є офіційним юридичним документом, що засвідчує порядок та організацію виконання робіт, завдання органів управління, організаціям і силам та відповідальність посадових осіб. Накази викладаються стисло, їх зміст не повинен допускати двозначного тлумачення. Підготовка протоколів покладається на штаб з ліквідації НС. Після ліквідації НС усі накази включаються до архівної справи і складають її основу.

Звіт щодо прийнятих рішень та хід ліквідації НС уповноважений керівник з ліквідації НС подає щоденно до органу, що його призначив, а підсумковий - після завершення робіт з ліквідації НС, у якому за хронологією вказує розвиток обстановки, прийняті рішення та результати їх реалізації. Підготовку звіту здійснює штаб з ліквідації НС.

7. Штаб з ліквідації НС

Штаб з ліквідації НС утворюється уповноваженим керівником з ліквідації НС. Положення про штаб затверджено постановою КМ України від 19 серпня 2002 р. № 1201.

Штаб з ліквідації НС очолює начальник штабу, який залежно від масштабів, характеру і наслідків НС та виду АРНР формує його із робочих груп або окремих фахівців. До роботи в штабі залучаються керівники аварійно-рятувальних служб та формувань, що беруть участь у ліквідації НС, спеціалісти відповідних органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій. Персональний склад штабу визначає уповноважений керівник з ліквідації НС, який забезпечує його діяльність та встановлює режим роботи. Штаб з ліквідації НС взаємодіє із спеціальною комісією з ліквідації НС.

Основним завданням штабу з ліквідації НС є безпосередня організація і координація АРНР.

Штаб з ліквідації НС: визначає зону ураження НС, кількість і місця перебування в ній людей, організовує їх рятування та надання медичної допомоги; збирає дані про обстановку в зоні НС, аналізує та узагальнює їх; визначає головні напрямки ліквідації НС, приймає рішення щодо проведення АРНР, здійснює керівництво роботами з ліквідації НС та веде облік робіт, проведених аварійно-рятувальними службами та формуваннями; веде облік загиблих і постраждалих; здійснює інформування населення про наслідки та прогнозу розвитку НС, хід її ліквідації та правила поведінки в зоні НС.

Штаб з ліквідації НС забезпечується комплектом аварійно-рятувальної документації на електронних (паперових) носіях, засобами постійного зв'язку з відповідними центральними і місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями, які беруть участь у ліквідації НС, та інформаційними ресурсами Урядової інформаційно-аналітичної системи з питань НС.

Після ліквідації НС штаб з ліквідації НС систематизує документи та формує архівну справу у двох примірниках.

8. Організація реагування на НС

Організація оперативного реагування на НС полягає у поетапному здійсненні організаційних і управлінських заходів від планування реагування на НС, інформування, переведення органів управління і сил у вищі ступені готовності, безпосереднього управління ними, організації взаємодії і всебічного забезпечення до забезпечення безпеки людей в зоні НС.

Рис.3. Алгоритм оперативного реагування на НС

9. Планування реагування на НС

План реагування на надзвичайні ситуації розробляється для організації і здійснення взаємоузгодженого комплексу організаційних і практичних дій щодо проведення аварійно-рятувальних робіт з ліквідації наслідків НС, забезпечення у разі загрози або виникнення НС оперативного реагування органів управління, сил і засобів функціональних і територіальних підсистем ЄДС, запобігання загибелі людей, зменшення матеріальних втрат, організації першочергового життєзабезпечення постраждалого населення та своєчасного надання йому допомоги.

Для забезпечення готовності до оперативного реагування на НС органами управління підсистем ЄДС усіх рівнів розробляються окремі плани реагування на найбільш імовірні для певної території, галузі, об'єкта НС, виходячи з прогнозованих даних та експертних оцінок.

План визначає організаційні і практичні заходи та порядок дій, терміни їх виконання, порядок роботи органів управління, сил і засобів, необхідні для цього фінансові, матеріальні та інші ресурси і відповідальних виконавців щодо реагування на НС, а також основні заходи організації та проведення робіт з ліквідації їх наслідків.

10. Інформування та оповіщення органів управління, сил суб'єктів реагування на НС та населення

З метою своєчасного виявлення загрози або факту виникнення НС, оперативного залучення сил і засобів суб'єктів реагування для ліквідації небезпечних проявів НС, збереження життя та здоров'я людей, мінімізації можливих матеріальних втрат між оперативно-черговими та диспетчерськими службами територіальних управлінь центральних органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій регіонального рівня, незалежно від форми власності і господарювання організовується повсякденне взаємоінформування та встановлюється порядок оповіщення про НС.

Інформація до оперативно-чергової служби ГУ (У) ДСНС про загрозу або виникнення НС, її можливі наслідки подається: оперативно-черговими службами місцевих У(В) ДСНС; оперативно-черговою службою підрозділу з питань НС місцевого органу виконавчої влади у порядку взаємодії, встановленому ДСНС;

оперативно-черговими (диспетчерськими) службами територіальних органів управління або підрозділів центральних органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій регіонального рівня, незалежно від форми власності і господарювання, у порядку і терміни, які визначаються спільними наказами про взаємoinформування.

Термін передачі інформації до оперативно-чергової служби ГУ(У) ДСНС від оперативно-чергової (диспетчерської) служби територіального органу управління або підрозділу центрального органу виконавчої влади, підприємства, установи та організації в разі загрози або виникнення НС не повинен перевищувати 5 хвилин. Відповідальність за своєчасне, повне та об'єктивне інформування про загрозу або виникнення НС покладається на керівників територіальних органів управління або підрозділів центральних органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій, незалежно від форми власності і господарювання. Схема проходження інформації зображена на рис. 4.

Рис.4 Схема проходження інформації від об'єкта де виникла НС.

Оперативно-чергова служба ГУ(У) ДСНС інформує про загрозу або виникнення НС і заходи, що здійснюються і плануються: начальника ГУ(У) ДСНС - негайно; ОГ та посадових осіб ГУ(У) ДСНС за вказівкою начальника - негайно; оперативно-чергову службу підрозділу з питань НС місцевого органу виконавчої влади у порядку взаємодії з метою подальшого оповіщення керівного складу та чергових служб місцевого органу виконавчої влади, комісії з питань ТЕБ та НС і

населення - протягом 5 хвилин; оперативно-чергову службу ДСНС у разі загрози або виникнення НС регіонального та державного рівнів протягом 5 хвилин, об'єктового або місцевого - 30 хвилин (час проходження інформації від виникнення НС регіонального та державного рівнів не повинен перевищувати 1 годину, об'єктового і місцевого - 2-х годин).

Оповіщення про загрозу або виникнення НС організується підрозділом з питань НС у складі місцевого органу виконавчої влади відповідно до Положення про організацію оповіщення і зв'язку у НС, затвердженого постановою КМ України від 15 лютого 1999 року № 192.

Порядок оповіщення визначається з урахуванням структури державного управління, рівня НС, наявності та розташування сил реагування, і повинен забезпечувати оповіщення та інформування: чергових служб територіальних органів управління і підрозділів центральних органів виконавчої влади; чергових служб місцевих органів виконавчої влади; чергових аварійно-рятувальних служб; керівного складу органів виконавчої влади, підприємств, установ, організацій та населення в зоні можливого впливу НС.

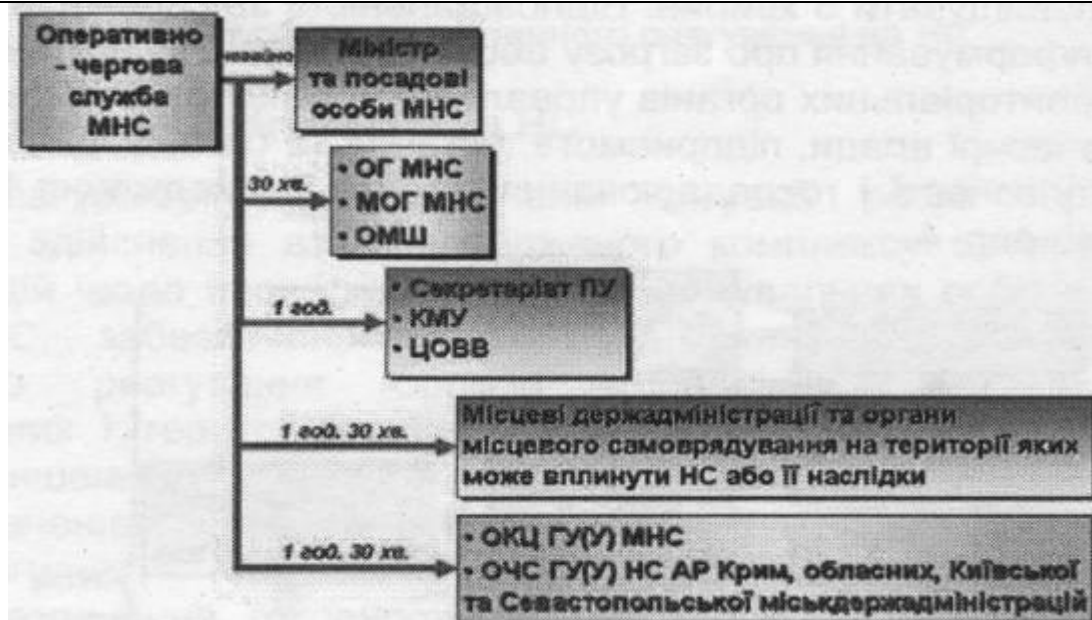

Рис.5. Схема інформування про загрозу виникнення або впливу наслідків НС

Оповіщення місцевих органів виконавчої влади і населення про загрозу виникнення НС регіонального і державного рівнів та порядок подальших дій здійснюється оперативним черговим пунктом управління регіонального підрозділу з НС у складі місцевих органів виконавчої влади та усіма оперативно-черговими (диспетчерськими) службами органів управління територіальних підсистем ЄДС, розташованих на територіях, де існує загроза виникнення або впливу наслідків НС.

Оповіщення населення здійснюється за допомогою електросирен, мережі радіомовлення і телебачення. Тексти повідомлень для населення передаються державною мовою і мовою, якою користується більшість населення у регіоні. У населених пунктах, де не здійснюється цілодобове чергування оперативно-чергових служб органів управління ЄДС, оповіщення населення здійснюють чергові органів МВС.

У разі істотного погіршення виробничо-промислової, радіаційної, хімічної, біологічної, сейсмічної та гідрометеорологічної обстановки або отримання інформації (прогнозу) про загрозу виникнення НС державного чи регіонального рівня, або у разі виникнення НС місцевого рівня, яка може перерости у регіонального, вводиться режим підвищеної готовності. У разі виникнення НС державного чи регіонального рівня вводиться режим НС: керівниками центральних органів виконавчої влади - для органів управління функціональних підсистем ЄДС; керівниками місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, територіям яких загрожує НС - для органів управління територіальних підсистем ЄДС, а також розміщених на цій території органів управління і структурних підрозділів функціональних підсистем ЄДС (суб'єкти реагування на НС).

Регіональна комісія з питань ТЕБ та НС переводиться у режим підвищеної готовності та у режим НС за рішенням голови цієї комісії.

Переведення у режим підвищеної готовності та у режим НС органів управління та підрозділів ГУ(У) ДСНС, аварійно-рятувальних загонів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту (далі - АРЗ) та спеціалізованих формувань ДСНС здійснюється їх керівниками на підставі рішення: Голови ДСНС; начальників ГУ(У) ДСНС, керівників місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, територіям яких загрожує НС, або регіональних комісій з питань ТЕБ та НС.

Пожежно-рятувальні підрозділи за місцем дислокації, чергові підрозділи АРЗ

та спеціалізованих формувань ДСНС у зонах відповідальності залучаються до реагування встановленим порядком незалежно від рівня НС.

Крім того, у режим підвищеної готовності приводяться: ОГ центральних органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій, розташованих на територіях, яким загрожує НС; місцеві комісії з питань ТЕБ та НС, органи виконавчої влади та місцевого самоврядування, територіям яких загрожує НС; підрозділи з питань НС та інші підрозділи місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування; сили та засоби суб'єктів реагування.

Для загальної координації дій суб'єктів реагування на НС рішенням голови місцевого органу виконавчої влади відповідного регіону утворюється спеціальна комісія з ліквідації НС та призначається керівник ліквідації НС. До призначення (прибуття) керівника ліквідації НС організація робіт у зоні НС покладається на голову комісії з питань ТЕБ та НС держадміністрації, на території якої виявлено передумови виникнення або факт НС.

Робочим органом спеціальної комісії є штаб з ліквідації НС, який створюється її рішенням. Термін збору штабу з ліквідації НС: у робочий час - 30 хвилин, у неробочий - 1 година 30 хвилин.

Для оцінки характеру і наслідків НС, підготовки пропозицій для прийняття рішення щодо її локалізації та ліквідації, безпосереднього управління підпорядкованими силами і засобами ЄДС в органах управління суб'єктів реагування на НС, утворюються та направляються до зони НС оперативні групи реагування на НС (далі - ОГ): ОГ ДСНС, до складу якої входить група управління з пересувним пунктом управління; ОГ центральних органів виконавчої влади, залучених до ліквідації НС, у тому числі МВС, Міноборони, інших центральних органів, які мають військові формування у зоні НС та поблизу неї; ОГ СБУ. Склад ОГ визначають керівники відомств, підприємств, установ та організацій. ОГ, розташовані в зоні НС, за винятком ОГ СБУ, підпорядковуються керівнику ліквідації НС та входять до складу його пункту управління. ОГ, що прибувають у зону НС, повинні бути забезпечені засобами пересування, зв'язку, автоматизації та матеріально-технічними засобами для автономної роботи.

Порядок роботи кожної ОГ, місце розгортання і пересування узгоджується з керівником ліквідації НС. Основу органу управління керівника ліквідації НС складає оперативна група ГУ(У) ДСНС. Термін готовності до роботи ОГ: у робочий час - 30 хвилин, у неробочий - 1 година 30 хвилин.

З метою забезпечення ефективності реагування на загрозу виникнення або на НС завчасно визначаються регіональні органи управління та сили ЄДС, які залучаються для здійснення заходів з ліквідації НС та її наслідків. Обсяг і зміст заходів реагування визначаються з урахуванням необхідної достатності та максимальним використання наявних сил і засобів.

Основну частину робіт, пов'язаних з реагуванням на загрозу виникнення або на НС, виконують аварійні формування потенційно небезпечного об'єкта, аварійно-рятувальні підрозділи центрального органу виконавчої влади, на об'єкті (в галузі) якого сталася НС, відповідні структурні підрозділи місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, на території яких виникла НС, з наданням їм допомоги з боку підрозділів ДСНС, МВС, МОЗ тощо.

Регіональні органи управління і сили центральних органів виконавчої влади виконують завдання і функції, визначені у додатку до Положення про ЄДС, затвердженого постановою КМ України від 3 серпня 1998 р. № 1198. Для ліквідації НС та їх окремих наслідків можуть залучатися частини і підрозділи збройних сил та інших військових формувань, у порядку визначеному Президентом України, Законами України "Про правовий режим надзвичайного стану" та "Про Збройні Сили України".

Розрахунок сил і засобів повинен відповідати визначеним для суб'єктів

реагування обсягам аварійно-рятувальних і відновних робіт, змісту заходів реагування та максимально оперативного їх виконання. Для ліквідації НС державного і регіонального рівнів органами управління утворюється об'єднане ешелоноване угруповання сил і засобів.

До складу сил першого ешелону включаються (готовність до 40 хв., морські судна - до 1 год.): аварійні формування потенційно небезпечного об'єкта, аварійно-рятувальні, аварійно-технічні формування, мобільні радіоекологічні та хімічні лабораторії постійної готовності центрального органу виконавчої влади, на об'єкті (в галузі) якого сталася НС; комунальні аварійні підрозділи постійної готовності, на території яких виникла НС; чергові сили АРЗ спеціального призначення та пожежно-рятувальних частин ГУ(У) ДСНС, АРЗ та спеціалізованих формувань ДСНС, що залучаються до ліквідації НС за місцем дислокації; органи і підрозділи внутрішніх справ, що за місцем дислокації потрапляють до зони НС; сили, засоби та лікувально-профілактичні заклади Державної служби медицини катастроф, розташовані у зоні НС; чергові сили Єдиної системи проведення авіаційних робіт з пошуку і рятування (постанова КМ України від 16 жовтня 1998 р. №1643).

До складу сил другого ешелону включаються: комунальні аварійні підрозділи на території яких виникла НС; АРЗ спеціального призначення та пожежно-рятувальні частини ГУ(У) ДСНС, АРЗ та спеціалізовані формування МНС, що залучаються до складу зведених загонів реагування на НС; аварійно-рятувальні, аварійно-технічні формування центральних органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій, що залучаються до ліквідації НС; органи і підрозділи внутрішніх справ, що залучаються до складу зведених загонів; сили, засоби та заклади Державної служби медицини катастроф регіонального рівня; сили Єдиної системи проведення авіаційних робіт з пошуку і рятування.

Нарощення угруповання сил і засобів у зоні НС здійснюється планово за рішенням органу управління, на який покладено завдання з організації рятувальних та інших невідкладних робіт. З прибуттям у зону НС сили і засоби підпорядковуються керівнику ліквідації НС.

11. Дії органів управління і сил суб'єктів реагування на НС

При введенні режиму підвищеної готовності оперативно-черговими та диспетчерськими службами суб'єктів реагування негайно здійснюється оповіщення визначених органів управління та сил; оперативно-чергові (диспетчерські) служби переводяться на посилений режим служби, розгортаються пункти управління, на яких розміщуються органи управління, приводиться у готовність система зв'язку та обміну інформацією.

Збираються, розпочинають роботу, а у разі потреби висуваються у зону можливого виникнення НС, ОГ суб'єктів реагування, які зосереджують зусилля на вивченні обстановки, виявленні причин її погіршення, готують оперативну інформацію про стан справ у сфері відповідальності, пропозиції керівництву щодо нормалізації обстановки та залучення сил і засобів.

Збирається, розміщується і розпочинає роботу ОГ ГУ(У) ДСНС, яка організовує зв'язок з органами управління суб'єктів реагування, аналізує обстановку, визначає причини її погіршення, готує узагальнену оперативну інформацію про стан справ у зоні загрози виникнення НС, а також пропозиції керівництву щодо нормалізації обстановки та залучення сил і засобів.

На базі ОГ ГУ(У) ДСНС, у разі створення спеціальної комісії з ліквідації НС, розгортається штаб ліквідації НС та посилюється спостереження за об'єктом і територією, де існує загроза виникнення НС, станом навколишнього природного середовища, обстановкою на потенційно небезпечних об'єктах і територіях, іншими джерелами виникнення НС, а також за прилеглими до них територіями.

Аналізується обстановка та здійснюється прогнозування можливості

виникнення НС, її масштабів та наслідків (обсягів можливих втрат і збитків), проводиться розрахунок часу виникнення НС. Вживаються заходи щодо захисту населення, територій і навколишнього природного середовища та забезпечення сталого функціонування об'єктів. Приводяться в готовність до дій, а у разі потреби, висуваються сили і засоби до ймовірної зони НС, організується їх всебічне забезпечення.

Здійснюється уточнення плану реагування на НС з урахуванням реальної обстановки. Особлива увага приділяється організації взаємодії між центральними і місцевими органами виконавчої влади та своєчасному інформуванню про факт виникнення НС населення, всіх заінтересованих органів управління, підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності і господарювання;

На засіданні комісії з питань ТЕБ та НС за участю керівників або у робочому порядку через ГУ(У) ДСНС та органи управління ЄДС здійснюється уточнення завдань центральним і місцевим органам виконавчої влади та місцевого самоврядування, підприємствам, установам та організаціям; готуються пропозиції щодо створення спеціальної комісії з ліквідації НС, визначається її склад та керівник з ліквідації НС. Рішення затверджується головою відповідного органу виконавчої влади.

При введенні режиму НС на протязі 2 годин переводяться у режим НС органи управління, сили та засоби ЄДС. У зону НС висуваються ОГ ГУ(У) ДСНС та органи виконавчої влади.

Приводяться у повну готовність до дій за призначенням підрозділи ОРС, спеціалізовані аварійно-рятувальні формування ДСНС та аварійно - рятувальні, аварійно-технічні підрозділи і формування міністерств, інших центральних і місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, що залучаються до ліквідації НС.

Здійснюється оцінка обстановки, ведеться розвідка осередку аварії (катастрофи), комісією ТЕБ та НС приймається рішення про ліквідацію НС, створюється спеціальна комісія з ліквідації НС, призначається керівник ліквідації НС, створюється штаб з ліквідації НС, уточнюються завдання і порядок взаємодії та визначаються межі зони НС.

Проводиться оперативне розгортання сил реагування та по ешелонне їх висування у зону НС, де вони переходять в оперативне підпорядкування керівнику ліквідації НС та організуються і здійснюються заходи з локалізації та ліквідації НС. Інформується населення постраждалого регіону, якому надаються необхідні рекомендації щодо поведінки в умовах НС.

Організується проведення робіт з першочергового життєзабезпечення постраждалого населення, впровадження евакуаційних, санітарно-гігієнічних та протиепідемічних заходів для ліквідації медико-санітарних наслідків НС, здійснюються заходи щодо захисту населення та надання йому іншої невідкладної допомоги.

Здійснюється спостереження за станом навколишнього природного середовища у зоні НС та за обстановкою на аварійних об'єктах і на прилеглий до них території.

Під час проведення аварійно-рятувальних робіт основні зусилля суб'єктів реагування на НС та їх ресурси спрямовуються на пошук уражених людей; вилучення постраждалих із зруйнованих будівель та споруд; надання постраждалим першої медичної допомоги на місці їх знаходження; здійснення заходів щодо захисту населення та особового складу аварійно-рятувальних формувань від дії вторинних факторів ураження (обмеження доступу в зону НС, здійснення карантинних та інших обов'язкових санітарно-протиепідемічних заходів); надання першої медичної допомоги (на до госпітальному етапі) постраждалим, рятувальникам та іншим особам, які беруть участь у ліквідації

наслідків НС; забезпечення евакуації постраждалих до розгорнутих поблизу медичних формувань з подальшою евакуацією до стаціонарних (спеціалізованих) медичних закладів для надання кваліфікованої спеціалізованої медичної допомоги.

Під час проведення інших невідкладних робіт основні зусилля суб'єктів реагування на НС та їх ресурси спрямовуються на створення умов для успішного і безпечного проведення рятувальних робіт, забезпечення життєдіяльності населених пунктів, запобігання подальшому руйнуванню і втратам, викликаних вторинними наслідками НС; локалізацію аварій, що загрожують життю людей або призводять до вибухів, пожеж, додаткових руйнувань та ураження; створення необхідних умов для відновлення діяльності об'єктів економіки, функціонування інженерних і транспортних мереж та споруд; організацію робіт, пов'язаних із забезпеченням сталого функціонування об'єктів економіки та першочергового життєзабезпечення постраждалого населення; організацію надання необхідної допомоги населенню, яке постраждало внаслідок НС.

Взаємодія органів управління і сил у режимі підвищеної готовності та у режимі НС, організовується керівником ліквідації НС та його органом управління - штабом з ліквідації НС.

Для організації взаємодії необхідно визначити взаємодіючі органи управління і сили; організувати порядок взаємодії та надійний зв'язок; забезпечити взаємний обмін оперативною інформацією про обстановку, що склалася, і подальші дії суб'єктів реагування на НС; визначити порядок всебічного забезпечення спільних заходів та взаємного надання допомоги транспортними, інженерними, матеріальними, технічними та іншими засобами; уточнити план взаємодії; довести до підлеглих і взаємодіючих органів управління і сил вказівки щодо порядку оповіщення, управління, зв'язку та обміну інформацією; установити відповідальність керівників підпорядкованих структурних підрозділів (ОГ) за організацію взаємодії у процесі вирішення ними конкретних завдань; вжити усіх можливих заходів для підтримання безперервної взаємодії з підпорядкованими і взаємодіючими органами управління і силами, негайно відновлювати взаємодію у разі її втрати.

У подальшому при зміні обстановки та необхідності виконання нових завдань порядок взаємодії додатково уточнюється або визначається заново.

Матеріально-технічне забезпечення здійснюється органами управління суб'єктів реагування на НС, з метою безперервного постачання необхідного майна та обладнання для проведення робіт з ліквідації НС, а також життєзабезпечення потерпілого внаслідок НС населення за рахунок відомчих, регіональних, місцевих та об'єктових резервів матеріально-технічних засобів.

Транспортне забезпечення здійснюється органами управління суб'єктів реагування на НС, регіональними органами управління залізничного, автомобільного, водного та авіаційного транспорту з використанням стаціонарної мережі транспортних комунікацій, а також місцевими органами виконавчої влади із залученням наявних місцевих ресурсів.

Медичне забезпечення здійснюється силами та засобами лікувально - профілактичних закладів Державної служби медицини катастроф. Медичними закладами та установами МОЗ територіального рівня додатково розгортається необхідна кількість відповідних формувань медичних бригад постійної готовності першої черги (бригад швидкої медичної допомоги), підрозділів санітарно-епідеміологічної служби, спеціалізованих медичних бригад постійної готовності другої черги. У медичних закладах готується необхідна кількість ліжок-місць, у тому числі у спеціалізованих центрах та відділеннях, а в разі потреби - в інших медичних закладах незалежно від форми власності і підпорядкування.

Забезпечення радіаційного, хімічного захисту проводиться з метою виявлення

та оцінки масштабів і наслідків аварій на радіаційно -, хімічно - небезпечних об'єктах та ліквідації наслідків цих аварій спеціалізованими підрозділами суб'єктів реагування на НС. Для санітарної обробки людей і спеціальної обробки техніки приводяться у готовність до розгортання санітарно-обмивальні пункти, станції обробки одягу та станції обробки техніки. Виходячи з місцевих запасів, готуються до видачі населенню засоби індивідуального захисту (з пересувного резерву).

Охорона громадського порядку та забезпечення безпеки дорожнього руху здійснюється силами та засобами територіальних підрозділів МВС.

Організація першочергового життєзабезпечення постраждалого населення покладається на місцеві органи виконавчої влади. У зону НС висувуються мобільні формування життєзабезпечення, у тому числі пункти торгівлі, харчування та водопостачання. Перерозподіляються ресурси на користь постраждалого району (зони НС), для покриття дефіциту можливостей життєзабезпечення населення у районі НС максимально використовуються місцеві ресурси. Організовується паливно-енергетичне і транспортне забезпечення систем та об'єктів життєзабезпечення населення. Виходячи з оцінки обстановки у зоні НС організовується відновлення систем і об'єктів першочергового життєзабезпечення населення та виділяються для цього необхідні матеріали, сили і засоби. Здійснюється медико-санітарне забезпечення та проводяться інші необхідні заходи. Обсяг заходів першочергового життєзабезпечення залежить від чисельності постраждалого населення і ступеня руйнування об'єктів. Джерела і порядок фінансування заходів, виділення необхідних трудових і матеріально-технічних ресурсів визначаються згідно із законодавством.

Інформаційне забезпечення організовується прес-службами місцевих органів виконавчої влади, відповідними структурними підрозділами ГУ(У) ДСНС, інших суб'єктів реагування на НС з метою своєчасного і об'єктивного інформування населення, заінтересованих організацій і установ про обстановку у зоні НС, хід ліквідації її наслідків і можливий розвиток подій через територіальні засоби масової інформації.

12. Безпека під час організації дій у режимі НС

За рішенням спеціальної комісії з ліквідації НС суб'єкти реагування на НС планують і здійснюють заходи щодо забезпечення безпеки органів управління і сил, що беруть участь у вирішенні завдань попередження та ліквідації НС. Вживаються заходи щодо забезпечення безпеки постраждалих громадян, які знаходяться в зоні НС, і збереження їх майна. Організовується збереження вантажів і майна, які транспортуються до зони НС, на шляху їх проходження та в місцях зберігання. Здійснюються термінові заходи щодо захисту населення та його евакуації (відселення) з небезпечних зон, укриття людей у захисних спорудах, організації само- та взаємодопомоги у зоні НС, постачання засобів індивідуального захисту. Координацію робіт, пов'язаних із забезпеченням безпеки, здійснює керівник ліквідації НС. Межі зони НС, виходячи з аналізу обстановки та прогнозу її розвитку, визначає спеціальна комісія з ліквідації НС.

13. Організація роботи штабу на пожежі.

Оперативний штаб пожежогасіння - є орган управління особовим складом оперативно рятувальних підрозділів, які беруть участь в гасінні пожежі і проведенні АРР, а також залученими до гасіння пожежі силами і створюється за рішенням керівника гасінням пожежі у випадках:

До складу штабу як правило входять: НШ, НТ та їх помічники, відповідальний за дотримання вимог заходів безпеки праці, представник підрозділу матеріально-технічного забезпечення, а також представники відповідних служб міста (населеного пункту, об'єкта), адміністрації об'єкта та місцевих органів влади.

Особи, які входять до складу штабу, забезпечуються відповідними

нарукавними пов'язками.

Штаб створюється:

- на всіх великих і складних пожежах;
 - при створенні трьох і більше ОД, а також у тому випадку, -- якщо сили і засоби залучені за підвищеним номером виклику;
- при пожежах на об'єктах, коли дії з гасіння пожеж необхідно узгоджувати з черговим інженерно-технічним персоналом і адміністрацією об'єкта;
- за рішенням КГП залежно від обстановки.

При прийнятті рішення про створення оперативного штабу пожежогасіння РТП формує його склад і наділяє членів штабу повноваженнями щодо виконання ними відповідних обов'язків.

Основними завдання:

- збір, обробка та аналіз даних про обстановку на місці пожежі, передача необхідної інформації керівнику гасіння пожежі і диспетчеру;
- визначення потреби в силах і засобах оперативно рятувальних підрозділів (в тому числі з використанням інформації документів попереднього планування дій по гасінню пожеж), підготовка відповідних пропозицій для керівника гасіння пожежі;
- забезпечення виконання рішень та вказівок керівника гасіння пожежі, а також контролю виконання поставлених завдань;
- організація підготовки та забезпечення ведення дій по гасінню пожежі та проведення АРР, пов'язаних з гасінням пожеж;
- облік сил і засобів оперативно рятувальних підрозділів, що беруть участь в гасінні пожежі і проведенні аварійно-рятувальних робіт, пов'язаних з гасінням пожежі, ведення документації;
- розстановка сил і засобів оперативно рятувальних підрозділів на оперативних дільницях (секторах) гасіння пожежі;
- складання планів-схем розстановки сил і засобів оперативно рятувальних підрозділів на різних етапах гасіння пожежі;
- організація роботи тилу на пожежі;
- створення на місці пожежі резерву сил і засобів, необхідних для гасіння пожежі та проведення аварійно-рятувальних робіт, пов'язаних з гасінням пожежі;
- забезпечення роботи на пожежі служб гарнізону оперативно рятувальних підрозділів, що беруть участь в гасінні пожежі (в тому числі газодимозахисної служби та служби зв'язку);
- забезпечення заходів з БП особового складу підрозділів на пожежі;
- реалізація заходів з підтримки готовності сил і засобів, що беруть участь в гасінні пожежі і проведенні АРР, пов'язаних з гасінням пожежі (в тому числі організація харчування, обігріву та відпочинку особового складу);
- забезпечення взаємодії з представниками служб міста (населеного пункту, об'єкта), адміністрації об'єкта та місцевих органів влади;

Оперативний штаб пожежогасіння розташовується в місці, визначеному керівником гасіння пожежі, забезпечується необхідним для управління обладнанням і позначається:

вдень - покажчиком червоного кольору з написом "ШТАБ";

вночі - червоним ліхтарем або іншим світловим покажчиком червоного кольору. РТП, НШ, НТ, повинні мати нарукавні пов'язки встановленого зразка.

При веденні документації оперативного штабу пожежогасіння застосовуються скорочення термінів і знаки умовні графічні встановленого зразка.

14. Керівник (начальник) штабу.

Завдання та обов'язки.

Організовує роботу штабу пожежогасіння відповідно до вимог чинних нормативних документів.

Здійснює керівництво оперативно-службовою діяльністю та підготовкою співробітників штабу.

Аналізує роботу підлеглих та вживає необхідних заходів щодо її поліпшення.

Здійснює контроль за роботою оперативних груп, вживає заходів щодо удосконалення їх роботи, впровадження передових форм і методів в їх діяльності.

Проводить роботу з підвищення боєздатності підрозділів та удосконалення організації гасіння пожеж.

Контролює виконання графіка планових і позапланових (раптових) перевірок штабом пожежогасіння оперативно - рятувальних підрозділів.

Здійснює розробку перспективних та поточних планів роботи у межах завдань, покладених на штаб пожежогасіння.

Контролює своєчасність та якість ведення оперативної документації штабу пожежогасіння, здійснює її своєчасне коригування.

Забезпечує вирішення питань матеріально-технічного забезпечення чергових змін штабу пожежогасіння. У встановлені терміни заслуховує працівників штабу пожежогасіння щодо виконання ними функціональних обов'язків, у разі необхідності надає їм практичну допомогу. Готує матеріали атестації, проекти наказів щодо заохочення або накладання дисциплінарних стягнень на працівників штабу пожежогасіння та подає їх на розгляд керівництву.

Проводить роботу щодо комплектування, розстановки та навчання працівників штабу пожежогасіння. Організовує стажування новопризначених на посади працівників, готує документи на їх допуск до самостійного чергування.

Забезпечує взаємодію з відповідними формуваннями, підрозділами та організаціями інших відомств з питань надійної, безперервної роботи техніки, пожежно-технічного обладнання під час ліквідації пожеж, аварій та у повсякденній організації бойового чергування підрозділів.

У разі необхідності організовує роботу резервних штабів пожежогасіння.
Кваліфікаційні вимоги. Повна вища освіта відповідного професійного спрямування за освітньо-кваліфікаційним рівнем магістра. Стаж роботи на керівних посадах нижчого рівня у оперативно - рятувальних підрозділах не менше 7 років. Післядипломна освіта у сфері управління цивільним захистом.

Оперативні дільниці на пожежі.

Оперативна дільниця (далі-ОД) на пожежі – частина території або будівлі на місці пожежі, на якій зосереджено сили і засоби, об'єднані конкретним оперативним завданням та єдиним керівництвом.

ОД створюються за рішенням КГП за місцем ведення (периметр пожежі, поверхи, сходові клітки, протипожежні перешкоди тощо) або за видами (рятування людей, ліквідування горіння, захист майна, боротьба з димом тощо) оперативних дій на пожежі.

Оперативні дії на ОД очолює його начальник. Начальники ОД призначаються КГП.

15. Начальник оперативної дільниці на пожежі.

Начальник ОД безпосередньо підпорядковується КГП, НШ, забезпечує виконання поставлених завдань на відповідній ОД, відповідає за безпеку особового складу, підпорядкованого йому на пожежі, та збереженість пожежної техніки, повинен постійно перебувати на її території.

Начальник ОД зобов'язаний:

вести безперервну розвідку і доповідати КГП чи НШ про обстановку на дільниці;

керувати діями підпорядкованих йому підрозділів;

забезпечувати взаємодію підрозділів, що працюють на його дільниці, з підрозділами сусідніх дільниць;

<p>проводити розстановку сил і засобів на ОД; робити запит, у разі необхідності, про надання додаткових сил і засобів для вирішення поставлених завдань; забезпечувати маневрування та швидке перегрупування сил і засобів під час змін обстановки на дільниці; приймати самостійне рішення щодо перестановки сил і засобів, що забезпечить найшвидше ліквідування пожежі на дільниці, доповідати КГП або НШ про прийняті рішення; організувати зв'язок на ОД; вимагати від підпорядкованого особового складу виконання правил безпеки праці, інформувати учасників гасіння пожежі про виникнення загрози їх життю або здоров'ю; повідомити КГП чи НШ про виконання поставлених завдань і про роботу підрозділів на дільниці.</p>	
---	--

4. Закріплення вивченого матеріалу - ___5___ хв.

Питання для закріплення:

1. Штаб з ліквідації НС та його функції .
2. Організація реагування на НС.

5. Підбиття підсумків - _5_ хв.:

- вказати на питання, які вимагають підвищеної уваги;
- оголосити оцінки;
- відповісти на запитання.

Методичну розробку склав:

Викладач-методист –
начальник караулу НПРЧ

Денис МИХАЙЛОВ

Викладач-методист –
начальник караулу НПРЧ

Вадим ВЕРЖАК

Викладач-методист –
начальник караулу НПРЧ

Олександр ТОНКИХ

Викладач-методист –
начальник караулу НПРЧ

Микола ЗОЛОЧЕВСЬКИЙ